

окрутноста рата лакше прихватила (нарочито присутно у садржајима *Бхаџавад-џиџа* и *Курану*); модел претварања друштвене обавезе учествовања у рату у вјерску дужност; модел који забрањује убијање (будизам, хиндуизам, цинизам, таоизам, неке одредбе из *Новоџ завјешта*) итд.

Занимљиво је да се молитве за мир налазе како у садржајима *Староџ завјешта*, тако и у *Новом завјешта*. Ипак "рат је социолошки гледано, однос према другима, а мир је однос према себи"⁴⁸, те основна претпоставка помирења са другима, односно мира уопште, јесте помирење чо-вјека са самим собом и са "својом" заједницом, у најширем смислу ријечи. Зато нам се чини оправданим ауторово упозорење произашло из ове анализе да све различитости међу људима и заједницама треба прихватити "да бисмо једни од других могли учити, а не убијати"⁴⁹. Аутор, више као илустрацију за ову и сличне тезе, истиче да се мир као врхунска вриједност људског живљења пренио и у религијске поздраве – "Шалом", "Ес-салам алејкум" – "Нека је мир с вама", "Мир Божји" – традиционални хришћански божићни поздрав, "Мир и добро" – фрањевачки поздрав...

Дакле, миротворство је основна вриједност садржана у светим списима староиндијаца, жидова и хришћана, припад-

ника ислама, те остаје отворено, али подстицајно питање, како за нове социолошке анализе тако и за укупну друштвену мисао, – "зашто се онда више не боре за њега?"⁵⁰

Избор и формулација, класификација и дјелимична систематизација различитих друштвених феномена садржаних у текстовима светих списа, који су овом књигом представљени у форми посебних поглавља, значе с једне стране, лични избор ауторов, а с друге стране оно је условљено објективно датим садржајем писаних религијских ауторитета, које је аутор користио као извор за анализу друштвене мисли. Тако се стиче утисак да је анализа задржала основне премисе научног приступа – објективност и егзактност. Оно што би се само дјелимично могло исказати као недостатак извршене анализе, што и сам аутор напомиње, јесте доминантно компаративни метод помало "кабинетског типа", што има за последицу да се примарно истичу различитости (али без вриједносних судова) што и није био примаран циљ. Примарни циљ је првенствено био да се подстакне "међусобно разумијевање ради прихваћања другог у његовој различитости"⁵¹. Постављени циљ биће остварен већ уколико се подстакне размишљање у том правцу.

Сребренка Вићен

48 *Исто*, стр. 180.

49 *Исто*, стр. 180.

50 *Исто*, стр. 180.

51 *Исто*, стр. 182.

Н. И. Дрјахлов, А. И. Кравченко, В. В. Шћербина: Социологија рада, Никшић: Институт за филозофију и социологију Филозофског факултета у Никшићу и "Никшићке новине" 1997, 374 стр.

Књига "Социологија рада" је настала у редакцији Дрјахлова, Кравченка и Шћербине, професора Социолошког факултета Московског државног универзитета "Ломоносов". Заправо текстови у књизи о основним проблемима социологије рада представљају предавања наведених редактора као и још једног броја универзитетских професора која су они држали студентима Социолошког факултета у Москви. Предговор који се односи на нову етапу у развоју социологије рада садржану у споју логичког и историјског

у овој дисциплини написао је проф. др Слободан Вукићевић.

У већини разматрања 70-тих и 80-тих година о епистемолошком карактеру социологије, па самим тим и социологије рада као њене посебне дисциплине, није постојала општа сагласност међу ауторима. Једна група писаца је сматрала да је социологија првенствено теоријска дисциплина, а друга група је била мишљења да је у конституисању друштвеног односа који се проучава примаран емпиријски поступак. Нову етапу у развоју социоло-

гије рада, а такав приступ је присутан и у овој књизи руских академика и професора, представља настојање да се споји теоријско, емпиријско и историјско.

Сходно таквом приступу књига је структурисана на три поглавља: историјат, теоријско-методолошко поглавље и примијењени дио.

Историјски посматрано, по овим ауторима, развитак социологије рада се дијели на три етапе: донаучну, класичну и савремену етапу. Донаучни период је вријеме формирања општих премиса о раду као социјалном процесу. Класична етапа обухвата период конституисања теоријских и методолошких основа, а аутори ову историјску фазу вежу за "нови тип људске цивилизације заснован на протестантској радној етици, слободној конкуренцији и предузетништву". (стр. 12) Савремени период социологије рада представља вријеме институционализације социологије рада као самосталне гране, будући да се ова специјална или посебна социолошка дисциплина јавља прије непуна два вијека, истовремено када се социологија издваја као засебна наука из филозофије. У оквиру савременог периода аутори се посебно баве развојем социологије рада у САД, Француској и Русији. У САД, па и Француској, социологија рада се данас посматра као једна општа дисциплина у оквиру које егзистирају: индустријска социологија, економска социологија, социологија занимања и професија, социологија предузећа, социологија планирања, као и други правци и гране који су ужи у пред-

метном обухвату од социологије рада. Између ових појединачних грана и дисциплина у западним земљама и САД нема оштре и строге границе, него се социологија рада у одговарајућим случајевима замјењује неком од њих. Напротив, у Русији је једно од основних питања – питање предмета, метода и граница социологије рада и њених грана и дисциплина.

Предметним обухватом социологије рада бави се теоријско-методолошко поглавље. Комплексност проучавања ове дисциплине и уопште људског рада разматра се кроз механизме и основне категорије, као и кроз њихов садржај, структуру и функцију. Сви ови нивои социологије рада представљају компактну цјелину и без њих она не би могла да функционише као научна дисциплина.

Примијењена социологија рада као емпиријски дио који има своју теоријску основу остварује се кроз социолошку службу предузећа, управљачке консултације, социјално планирање, социјално управљање, стабилизацију предузећа, флукуацију кадрова и оцјењивање руководиоца.

Књига "Социологија рада" Дрјохлова, Кравченка и Шчербине представља уџбеник новог типа када је у питању ова научна дисциплина. С једне стране он има традиционалне карактеристике јер садржи основна сазнања, а с друге стране садржи и виша знања за проучавање наведених феномена у проблемској форми.

Срђан Вукадиновић

Група аутора: 'Ајмо, 'адје, сви у шетњу, Београд : Медија центар и ИСИ ФФ 1997.

Зборник радова о студентском и грађанском протесту у Србији на прелазу из 1996. у 1997. годину у издању београдског Медија центар и Института за социолошка истраживања Филозофског факултета настао је на основу емпиријског истраживања. Посебан изазов за 14 аутора – истраживача био је у томе што су емпиријски мјерили и испитивали "друштвене процесе који су изненада почели" и који су у вријеме спровођења истраживања и

даље трајали. Истраживање је обухватило друштвене процесе које су конституисала два покрета. На једној страни су били студенти као специфична друштвена група и њихови захтјеви, а на другој грађанска популација чији је протест настао услед поништавања резултата другог круга локалних избора у појединим градовима Србије. Политички, односно ванстраначки карактер протеста, различитост захтјева и друштвено групна струк-